

Vraag nr. 246
van 6 juli 1998
van de heer KRIS VAN DIJCK

Eindtermen – Attitudevorming rond geweld

Agressiviteit, gebruik van geweld en gebruik van vuurwapens door kinderen is een ernstig probleem. In de Verenigde Staten hebben recente gebeurtenissen aangetoond tot welke vreselijke dingen dit kan leiden.

Graag wil ik van de minister vernemen op welke wijze in de scholen aan opvoeding en attitudevorming rond het voorkomen van geweld bij kinderen wordt gewerkt.

Behoort dit ook tot de eindtermen ?

Bestaat er onder meer een concrete richtlijn of een aanbeveling vanwege de minister van Onderwijs om bijvoorbeeld speelgoedwapens op school te verbieden ?

Antwoord

1. Eindtermen – Attitudevorming rond geweld

In de ontwikkelingsdoelen en eindtermen voor het basisonderwijs en de eerste graad secundair onderwijs wordt niet specifiek verwezen naar concrete vormen van geweld. Wel wordt uitgebreid aandacht besteed aan sociale vaardigheden en attitudes waarin min of meer rechtstreeks het oplossen van conflicten en het vermijden van geweld aan bod komt.

In het kleuter- en lager onderwijs zijn deze geïntegreerd in de ontwikkelingsdoelen en eindtermen voor de leergebieden Lichamelijke Opvoeding en Wereldoriëntatie en in het vakoverschrijdend thema "sociale vaardigheden". In de eerste graad secundair onderwijs komen ze expliciet aan bod in de vakken Lichamelijke Opvoeding en Project Algemene Vakken (alleen voor leerlingen van 1B en BVL) en in de vakoverschrijdende thema's "sociale vaardigheden" en "burgerzin".

Voorbeelden

Kleuters

Lichamelijke Opvoeding

De kleuters kunnen zich emotioneel uiten binnen aanvaardbare grenzen.

Wereldoriëntatie – Mens

- De kleuters kunnen in concrete situaties verschillende manieren van omgaan met elkaar herkennen en erover praten.
- De kleuters kunnen een gevoeligheid tonen voor de behoeften van anderen.

Wereldoriëntatie – Maatschappij

- De kleuters kunnen met concrete voorbeelden illustreren dat mensen die samenleven, zich organiseren via regels waaraan iedereen zich moet houden.
- De kleuters kunnen een onderscheid maken tussen geweldloze en gewelddadige oplossingen voor conflicten.

Lager onderwijs

Lichamelijke Opvoeding

- De leerlingen passen de afgesproken regels toe en aanvaarden de sancties bij overtredingen.
- De leerlingen nemen deel aan bewegingsactiviteiten in een geest van fair-play.
- De leerlingen zien ongecontroleerde en ongewenste uitingen bij zichzelf in en zetten ze recht.

Wereldoriëntatie – Mens

- De leerlingen kunnen in concrete situaties verschillende manieren van omgaan met elkaar herkennen, erover praten en aangeven dat deze op elkaar inspelen.
- De leerlingen tonen in een eenvoudige conflict-situatie in de omgang met leeftijdgenoten de bereidheid om te zoeken naar een geweldloze oplossing.

Vakoverschrijdend thema "sociale vaardigheden"

- De leerlingen kunnen in hun omgang met anderen respect en waardering opbrengen.
- De leerlingen kunnen zich weerbaar opstellen naar leeftijdgenoten en volwassenen toe door signalen te geven die voor anderen begrijpelijk en aanvaardbaar zijn.

Eerste graad

Lichamelijke Opvoeding

- De leerlingen leren omgaan met elementen als spanning, verliezen, winnen en fair-play.

Project Algemene Vakken (B-stroom) – Maatschappelijke Vorming/Geschiedenis/Aardrijkskunde

- De leerlingen leren hun eigen leefomgeving onbevooroordeeld te observeren.
- De leerlingen leren rekening houden met andere opvattingen en hoeden zich voor vooroordelen.

Vakoverschrijdend thema : "sociale vaardigheden"

- De leerlingen kunnen ongelijk of onmacht toegeven in een discussie of in een spelsituatie.
- De leerlingen beheersen elementen van hun communicatieve handelen :

actief luisteren en weergeven wat een ander inbrengt ;
toegankelijk zijn en feed-back geven over eigen gevoel ;
verduidelijken waarom zij voor een bepaald gedrag gekozen hebben ;
assertief zijn en opkomen voor de rol die zij op zich nemen in een groepsopdracht ;
effectbesef hebben over hun eigen gedrag ;
anderen de kans geven om te reageren.

Vakoverschrijdend thema : "burgerzin"

- De leerlingen kunnen voor conflicten in de omgang met leeftijdsgenoten oplossingen bedenken en zijn bereid om ze uit te voeren.

2. Prioritaire onderzoeksthema's voor het onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek

Bij de specifieke onderzoeksthema's is er een prioritair thema bepaald over "geweld op school", waarop Vlaamse onderzoekers zich kunnen inschrijven.

Het lijkt volgens de Vlaamse overheid zinvol onderzoek te doen rond de thematiek, vertrekkend van een ruime definitie van het begrip "geweld". Zoals in Europese context wordt dan verwezen naar een analyse van het onveilige klimaat voor zowel leerlingen als leraren op scholen, naar agressief gedrag tussen leerlingen, tussen leerlingen en leraren, naar het onveilige klimaat buiten of rond de scholen dat de schoolsfeer beïnvloedt, enzovoort. Verschijnselen zoals pesten, intimidatie, afpersing, ordeverstorend gedrag in klas en school, vandalisme, zijn hier dan aan de orde. Het Vlaams onderzoek zou moeten aansluiten bij reeds uitge-

voerd of lopend internationaal onderzoek.

Er bestaat geen concrete richtlijn of aanbeveling om speelgoedwapens op school te verbieden.